

Idrottsminnen

Nr 1 — Mars 2020

Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap

Kassörens ruta nr.1 2020

BLI MEDLEM I HÄLSINGLANDS IDROTTHISTORISKA SÄLLSKAP.

Alla, med ambition att ta del av, sprida och bevara Hälsinglands digra och intressanta idrottshistoria, hälsas varmt välkomna som medlem i HIHS.

Hur blir jag medlem i HIHS?

Medlemsavgiften betalas till vårt bankgiro **273–0133**
eller via Swish **123 038 81 65**.

Kom ihåg att uppgge namn och adress, gärna en e-postadress.

Våra medlemsavgifter för 2020 är:

- 100;- Enskild medlem
- 200;- Föreningar och klubbar
- 300;- Förbund, företag och kommuner.

Bland de medlemmar som betalat medlemsavgiften före den sista februari 2020 har följande vunnit varsin Sverigelott:

Johan Allgulander Hudiksvall, Bollnäs Ishockeysällskap,
Ronney Pettersson Järvsö och Lars Gunnar Tjärnås Vemdalen

Nya medlemmar.

Efter vårt senaste utskick av Idrottsminnen har vi fått den stora äran att hälsa följande nya medlemmar varmt välkomna till HIHS:

Bollnäs Ishockeysällskap, Ola Broman Bollnäs, Roger Giljam Enånger, Leif Johansson, Robert Eriksson Forsa, Bertil Wingqvist Gävle, Bengt Larsson, Erik Lindblom Kilafors, Arne Hansen Marmaverken, Rolf Svensson Norrala, Hans Andersson Sandarne, Anders Eklund, Leif Hedin Söderala, Dick Svahn, Esbjörn Östlind, Kalle Lindberg, Sven Ek, Tore Bergner, Torgny Lööf, Göran Enberg Söderhamn, Magnus Eriksson Ängelholm, Lasse Stenberg Bergvik och Söderhamns Kommun.

Sponsor: Oilquick AB Hudiksvall

Kontakta Owe Flodin på 070-569 08 31

e-post: oweflodin45@gmail.com

om du har frågor rörande medlemskap.

Dags för nya numret av Idrottsminnen 2020 !!

I detta nummer berättar **HIHS** att Sällskapet jubilerar. **HIHS** fyller **30 år** och firar detta med att besöka alla Hälsingekommuner och bjuder in till Idrottscaféer under 2020.

Conny skriver om Vinterspelen 1920, som av en händelse gick av stapeln i Bollnäs, för 100 år sedan.

HIHS skriver om den lilla byn Hedsjö, en livlig idrottsförening på 40–50 talet.

HIHS presenterar resultatet av tävlingen **"Julnötter"**

Rolf Persson, (medlem i HIHS) skriver om en händelse som inte är så vanligt i skolarbetet. Året var 1951.

Hudiksvalls Gymnastikförening även kallad **HudikGympan** fyller 100 år och kommer att ha mycket aktiviteter under året.

HIHS skriver om **IFK Bergvik** som fyller 100 år. Här finns mycket skid och orienteringstraditioner att läsa om.

HIHS skriver om **Årsmötet 2020** i Söderhamn och även **Forskarpriset** för 2019 har delats ut.

HIHS inbjuder till Idrottscaféer i **Söderhamn 2 april 2020** och **Hudiksvall 4 maj 2020**.

Välkomna till Idrottsminnen **Nr 1 — 2020**

Lars Hedlund

Den idrottshistoriska starten.

Det var i Stockholm det startade med Jan Lindroth, sedermera vår första idrottsprofessor, i spetsen. 1976 bildade dessa idrottshistorieentusiaster Sveriges Idrottshistoriska Förening, SVIF.

1979 inbjöd SVIF till en internationell idrottskonferens i Uppsala. En konferens som, vad jag kan förstå, blev mycket lyckad.

SVIF nöjde sig dock inte med denna internationella framgång utan inledde ett "missionsarbete" inom landet. Ett flertal distrikt besöktes av Jan Lindroth som talade om vikten av att ta hand om vårt idrottshistoriska arv.

Hälsingland var ett av de distrikt som besöktes. Jan Lindroth kom till Söderhamn någon gång under 80-talet och sådde de frön som ledde till att Hälsinglands Idrottsförbunds styrelse tillsatte en idrottshistorisk kommitté.

Den idrottshistoriska kommittén uppdrog åt bollnäsjournalisten Per-Evert Persson att samla intresserade till ett möte med intentionen att bilda en idrottshistorisk förening.

Den 19 februari 1990 samlade "Pe-Pe" till möte i Söderhamns Folkets Hus. Deltagare i mötet var: John Bryngelsson, Delsbo, C.O. Halvarsson, Marmaverken, Artur Larsson, Delsbo, Gunnar Magnusson, Bollnäs, Anders Stenquist, SISU, Bo Zetterlund, Arbrå, Åke Zättlin, Söderhamn, Martin Östberg; Alfta och, naturligtvis mötets sammankallande Per-Evert Persson, Bollnäs.

Mötet var eniga i beslutet att bilda ett idrottshistoriskt sällskap i Hälsingland och en interimsstyrelse valdes, bestående av Per-Evert Persson, ordförande, Nils Blad, sekreterare, samt Carl-Fredrik Spansk, Lars-Gösta Larsson och Åke Zättlin med Olle Arvidsson och Gunnar Magnusson som suppleanter.

Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap bildades den 29 augusti 1990.

En trevande inledning.

Protokollet från det första mötet andas entusiasm inför uppgiften, men ändå blev inledningen litet trevande. Man börjar genast diskutera arkivfrågan, det vill säga hur man ska förvara det material man samlar in. En interimsstyrelse blev det konkreta resultatet av mötet och den såg till att styrelsearbetet kom igång på hösten 1990.

Det första årsmötet. Verksamheten byter fokus.

Det första årsmötet hölls i Bollnäs den 19 mars 1991. I början hade man få styrelsemöten per år. I början av 90-talet var det ett eller två, men under årtiondet blir det flera. År 1999 hade man sex möten och verksamheten fann också nya former. I början betonades mycket insamling av idrottshistorisk materiel och inspelningar av äldre ledare och före detta idrottsstjärnor. Längre fram under det första årtiondet lanserades idéerna om idrottscaféer och ambulerande skärmutställningar.

Båda dessa uppslag förverkligades också. Den första caféträffen anordnades i Söderhamn i maj 1997 och den videofilmades.

Ett aktivt andra årtionde.

Efter 10 år hade arbetet börjat finna sina former och aktiviteten stiger under det andra årtiondet.

Den 17 november 2001 inbjöd vi alla som fått den årliga utmärkelsen **Hälsingeguldet** till Guldfesten. Det blev ett mycket lyckat arrangemang. Ett 70-tal deltog och mycket glädjande var det att den förste guldmedaljören, Nils Wästberg från Hudiksvall, 1938 års vinnare, kunde delta.

RF-utställningen.

Guldfesten blev uppmärksammas i idrottskretsar. Nästa gång vi fick visa framfötterna var när vi fick uppdraget att i samband med RF:s 100-årsjubileum skapa en utställning över idrotten och idrottsledare i Hälsingland under 100 år. Det blev utställningar i Söderhamn, Bollnäs, Edsbyn, Ljusdal, Järvsö, Färila och Hudiksvall.

Den historiska rikskonferensen i Järvsö 2008.

Idrottshistoriskt intresserade tycker naturligtvis, att det är roligt att träffas och utbyta erfarenheter. De gör vi under de riksidrottshistoriska konferenserna. En sådan inbjöd vi till 2008 . Vi förlade den till Järvsö och det blev en vacker hösthelg. Vi lade ned en hel del arbete och vi fick beröm av deltagarna för arrangemanget.

Idrottsminnen.

Redan från första året sammanfattade PePe verksamheten i en liten skrift. Så småningom fick den namnet **Idrottsminnen** och blev mera tidningslik. Under senare år har den kommit ut i fyra nummer per år. Idrottsminnen gör det möjligt att informera medlemmarna om vad som är på gång, anmäla nyutkomna idrottshistoriska arbeten och berätta om vilka nytillskott som kommer in i vårt arkiv på Gylisvallen.

Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap är nu inne på sitt trettionde verksamhetsår och det är en vital organisation, med målsättningen att gästa varje hälsingekommun med ett litet 30-årsfirande under 2020.

HIHS Styrelsen

Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap (HIHS) kommer under jubileumsåret att ordna idrottscaféer i alla kommuner i Hälsingland.

Vi startar med idrottscaféet i **Söderhamn 2 april**, sedan **Hudiksvall den 4 maj**, vi återkommer med datum till idrottscaféerna i de övriga kommunerna.

Ett preliminärt program är följande:

- Bildspel som snurrar med ex. kommunens idrottsplatser.
- Börja berätta hur HIHS kom till. (PePe startade HIHS 1990)
- Även berätta hur idrotten kom till Hälsingland.
- Berätta om kommunens lokala idrottsplatser.
- Berätta om Hälsingeguldet (HG) tillkomst 1938.
- Berätta om Hälsingeguldvinnarna i kommunen och andra kända idrottsmän/kvinnor.
- Visa gamla idrottsfilmer med anknytning till kommunen.
- Förhoppningsvis få några av HG-vinnarna i kommunen eller någon annan idrottsprofil att berätta om sin idrottshistoria.

Samtliga Jubileumscaféer kommer inte att kosta något för deltagarna. Detta gör vi (HIHS) för att erbjuda våra medlemmar och allmänheten att inte glömma bort idrotten från forna tider. Vi vet ju att Hälsingland har många idrottslegender från tidigt 1900-tal fram till dags dato.

Vinterspelen i Bollnäs år 1920

Många hade sina farhågor när Svenska skidförbundet gav Bollnäs uppdraget att ansvara för Vinterspelen 1920, det vill säga Skid-SM, som vi säger idag. I synnerhet då Vinterspelen utökats med SM-status för lagtävlingar, tremannalag, i de individuella distanserna 30 km och 60 km för herrar samt 10 km för damer.

Därtill skulle även herrjuniorerna för första gången få tävla om SM-värdighet över 20 km och om inte detta var nog så hade Skidförbundet även förlagt SM i backhoppning till Bollnäs i anslutning till längdtävlingarna.

Hur kunde Skidförbundet lägga ut ett så stort arrangemang till ett småsamhälle som Bollnäs? Bollnäs var ju inte ens en stad. (Blev inte stad förrän 1942). Klarade man av att arrangera tävlingarna? Klarade man av att hitta förläggning till alla deltagare och tillresande publik?

Svaret blev att, ja, det kunde man. Och på ett imponerande sätt dessutom.

Det som det i efterhand klagades lite över var att "lilleputtbacken" på Rasslaberget inte räckte till för hopp längre än 25,5 meter, som tävlingarnas längsta hopp mätte. Då hjälpte det knappast att det spreds kunglig glans över backtävlingen då prins Gustav Adolf, sedermera kung Gustav VI Adolf, infann sig bland åskådarna på Rasslaberget.

Backtävlingen vanns av Bertil Ahnlund, Gefle IF, men hemmapubliken kunde glädjas åt hemmaseger genom Jonas Hansson i Klass III. Bland övriga hemmahoppare kan nämnas Nils Styf, morfar till golfproffset Pernilla Lindberg, mottagare av Hälsingeguldet 2009.

Elin Pikkuniemi

Damerna fick bara tävla på en enda distans, 10 km, och där vann Elin Pikkuniemi, IFK Haparanda, sin tredje raka titel. Det skulle bli ytterligare två för henne. Elin Pikkuniemi hamnade senare i Trönö. (Se reportage om henne i Idrottsminnen nr 1–2019.) Trea på damernas millopp blev Emilia Wahlund, Holmsvedens IF. Lagtävlingen vanns av arrangörsklubben Bollnäs GIF genom Karin Jonsson (placering 4), Frida Jonsson (7) och Signe Eriksson (15).

Förväntningarna var stora på hemmafavoriten Anders Persson på 30 km, hans favoritdistans, där han blivit mästare 1912, 1914 och 1917. Men den här gången blev det "bara" en tredjeplacering och segern gick i stället till en annan hälsingeåkare, Albin Lingvall, Hudiksvalls IF, som också vann lagmästerskapet. Albin Lingvall vann med drygt två minuters marginal till tvåan, Erik Winnberg, Östersunds SK, som i sin tur var halvminuten snabbare än Anders Persson.

60 km vanns av Henning Isaksson, IFK Umeå, som tog sitt tredje raka SM på den distansen. Vann med betryggande 12 minuter före P Eriksson, Östersunds SK, som i sin tur också hade 12 minuters marginal till trean, klubbkamraten Torkel Persson. IFK Umeå vann också lagtävlingen. Oldboysklassen såg Strål-Lars Eriksson, IFK Mora, som segrare.

Juniorerna fick nu för första gången tävla om officiell SM-titel och historisk förste juniormästare blev skogvaktarbiträdet Karl Sundkvist, Holmsvedens IF. Bakom sig i resultatlistan hade han namn som sedan blev riktigt

stora inom svensk skidsport. Tvåa blev Ernst Alm, IFK Norsjö, och femma Anders Ström, IFK Mora, båda blivande vasaloppssegrare och olympier.

Stafett förekom inte i SM på den här tiden utan i stället var det budkavle som ansågs vara höjdpunkten i tävlingarna. Budkavle på skidor var inget för veklingar utan det krävdes extra uthållighet och styrka för att klara av sträcktider, i vissa fall upp mot tio timmar.

1920 var starten förlagd till Norra Torget i Edsbyn där starten skedde tidigt i morgonkylan. Startsträckan gick från Edsbyn till första växlingen i Simeå, andra sträckans löpare hade att ta sig till sin växling i Söderhamn och slutsträckan gick från Söderhamn till slutmålet ute på Långnäs i Bollnäs.

Anders Persson

Budkavlen var nu Anders Perssons sista chans att vinna ett SM-tecken inför hemmapubliken. Bollnäs GIF fanns med högt upp på de två inledande sträckorna genom Per Jonsson, Finndödarn kallad, och Edvard Åkerlund. Anders Persson var alltså slutman.

När tätlagen närmade sig Bollnäs var det IFK Mora i ledning med rutinerade Strål-Lars Eriksson, som slutman.

Anders Persson hade nu närmat sig så mycket att han hade Strål-Lars inom synhåll. Men när Strål-Lars fortsatte att åka landsvägen mot Renbron chansade Anders Persson på att gena över Ljusnan från Varpnäs och ut till Långnäs, väl medveten om att älven var frusen och isen hållbar.

Först till målet kom Anders Persson och gav Bollnäs GIF föreningens första kavleseger. Strål-Lars, som åkte över Renbron och genom köpingen ner till Långnäs, anlände drygt fyra minuter senare och IFK Mora fick vänta ända till 1979 på sin första SM-seger i skidbudkavle.

Men det är, som det brukar heta, en annan historia.

Conny Forsell

Resultatet av Styrmans Julnötter 2019 !!!

Denna gång fick vi in **8 tipsrader** av våra medlemmar i HIHS. Frågorna 7 och 8 var lite knepiga, bara en av deltagarna hade alla rätt.

Rätt rad.

1. B 200 m
2. C Starbåt
3. D Ryfors bruk
4. C Helena Jonsson
5. D Ove Kindvall
6. B Stein Eriksen
7. A Erik Hajas
8. A Igor Paklin
9. C Jörgen Jönsson
10. C Niklas Lidström
11. D Björn Waldegård
12. B Pollenkungen
13. C Jürgen Klingsmann

1:a pris 2 Sverigelotter	Crister Stridh, Hudiksvall
2:a pris 1 Sverigelott	S-G Karlsson, Kilafors
3:e pris 1 Sverigelott	S-L Eriksson, Norrala

Sverigelotterna skickas till er i samband med utskick av Idrottsminnen 1 – 2020

Redaktionen gratulerar vinnarna.

En liten historia om Hedsjö IF, en liten by nära Ramsjö

Hedsjö Idrottsförening bildades och blev medlem i Riksidrottsförbundet första gången 1935.

Tre år senare upplöstes dock föreningen.

I början av 1940-talet gjorde Hedsjöborna en nystart av föreningen och kom in i Riksidrottsförbundet igen 1944. Medlemskapet upplöstes dock och föreningen uteslöts, förmodligen på grund av utebliven betalning av medlemsavgiften, 1957. År 1953 hade föreningen 68 medlemmar och avgiften var 2 kr/person. Uppbördsmän för medlemsavgift fanns även i grannbyarna Norrhög, Mellansjö och Stugutjärn. Initiativtagare till föreningen var troligtvis Gustav Thelander, anställd som tjänsteman inom Statens Järnvägar under 1940-talet. En bland många andra duktiga ledare som bör nämnas är Carl Vestberg som var föreningens ordförande under 8 år.

Årsmöten och andra sammankomster hölls oftast på "Lisas kafé" i Mellansjö. Dessa möten avslutades alltid med kaffe och bröd som man själv fick betala.

De idrotter som föreningen bedrev var i huvudsak fotboll och skidåkning men så småningom även bordtennis.

Fotboll spelades på en mindre "sandhed", mark som ställts till förfogande av skogsbolaget SCA. Vid 1950-talets mitt utökades planen till full längd men bredden var fortfarande bara 50 meter.

Ena planhalvan bestod av sand och den andra av hårt packad lera, så det gällde att starta på rätt sida. Inget regelrätt seriespel förekom utan bara s.k. vänskapsmatcher"

Så här ser planen ut i dagsläget

mot lag från grannbyarna Ramsjö, Östavall, Naggen, Stormörtsjön med flera. Hemmalaget bytte om i "kuren" som var 3x3 m, medan bortalaget fick byta om på den närbelägna dansbanan.

1952 föreslog tränare Gustavsson att det skulle ordnas ett juniorlag, tröjor till detta lånades till att börja med av A-laget.

Hedsjörundan var en populär skidtävling som arrangerades under många vintrar. Start och mål var vid skolan i Hedsjö. Det fanns många duktiga skidåkare, bl.a. Sven och Åke Larsson.

På årsmötet 22 januari 1950 beslöts att föreningen skulle göra en förfrågan hos Folkets Hus-styrelsen om tillåtelse att få vara på Folkets hus och spela "pingpong". Bordtennisen togs upp på allvar 1956 då man även hade klubbmästerskap. För att ha råd med lokalhyran och andra omkostnader tog man kollekt vid bordtennis-aftnarna. Som kuriosa kan nämnas: *Utlägg till Sven Brolin för tillverkning av bordtennisbord, 30 kr.* Ett bordtennisnät kostade 9.90 kr.

Sommaren 1944 invigdes dansbanan, en stilig byggnad med etagevåning för musiken. Där fanns också lotteristånd och servering. Av alla som var där och snickrade kommer jag särskilt ihåg Albin Jansson, Stugutjärn, han kallades även "Risa-Albin".

Danserna på Hedsjöbanan var väldigt populära och det var vanligt att folk kom resande från Ånge, Erikslund, Fränsta och Bjuråker. Orkestrar på den tiden var Lasse Kjells, Tord Lennarts, Börjes trio m.fl. Överskottet från danserna, Hedsjörundan och inkomster från inträden vid fotbollsmatcherna gjorde att föreningen hade ganska god ekonomi under några år, detta återspeglades också i idrottsverksamheten. Förutom fotboll, skidor och bordtennis fanns planer på bandy 1956. Under hösten 1959 bedrev föreningen även orientering.

Det var fart i skogsbyarna på den tiden!

Ihågkommit och nedtecknat, i april 2011, av Ivar Persson, barnfödd i Hedsjö. Styrelseledamot och numera sommarboende på föräldrahemmet.

Owe Flodin

Ovanligt besök på Läroverket i Söderhamn 1951

Den händelse som jag nu tänker berätta om daterar sig till februari månad år 1951. Alltså för snart sjuttio år sedan. Exakt datum är för länge sedan bortglömt.

Undertecknad och några av mina klasskamrater hade lektion i fysiksalen på dåvarande Söderhamns läroverk, numera Staffansskolan.

Vi var i 14–15-årsåldern och vår lärare hette **Werner Danielsson**. Vad var det nu för märkvärdigt med detta och vem var denne **Werner Danielsson**.

Det var nog under dagens sista lektion som plötsligt två herrar kom in i lektionssalen och "tog över". Vi grabbar förstod ingenting förrän en av dessa herrar tog fram fotoutrustning och tog bilder både i och utanför lektionssalen. Samtidigt så pratade den andre med Werner och kanske lite med oss killar.

Det här var journalister från tidningen Se i Stockholm och anledningen till deras besök var helt enkelt att man ville göra ett reportage om Werner och hans idrottsutövande. Vi förstod ju efteråt att det måste vara något speciellt med denne vår populära lärare och hans idrott.

Vi visste att han var en bra häcklöpare och bandyspelare men att detta hade uppmärksammats i huvudstaden och därtill gett Se-tidningen anledning till en söderhamnsresa var ju något extra.

Werner pratade aldrig med oss elever om sitt idrottande.

Werner var en ganska blygsam person och till skillnad från många av sina lärarkollegor en reko kille.

Resultatet av denna händelse blev en tvåsidig artikel i nämnda tidning med bilder av både Werner och oss som hade turen att ha fysiklektion den dagen. Detta väckte också en viss uppmärksamhet i bygden och vi killar blev "lite kändisar på stan".

Tyvärr gick Werner bort i alltför tidig ålder.

Tidningen hade jag i tryggt förvar flera år men försvann väl vid någon flytt. Jag har på senare år letat efter den på antikvariat och loppmarknader utan resultat. Jag gav upp till sist. Av en händelse berättade jag om Werner Danielsson för min gode vän Lars Hedlund och nämnde även den saknade tidningen. Naturligtvis lyckades den alltid alerte Lars att på nolltid få tag på Se-tidningen via nätet! Otroligt!! Slutet gott, allting gott!

Rolf Persson

PS: Vi kan notera att Werner Danielsson var en bland de bättre bandyspelarna i Hälsingland. Werner Danielsson var också en duktig friidrottare, eller vad sägs om följande: JSM-vinnare i stav 1941, där även Werner tävlade i 100, 400 m, 400 m häck och längdhopp. En allsidig idrottsman.

Hudiksvalls Gymnastikförening firar 100 år

(Texten är hämtad från Hudikgympan's pressmeddelande)

Hudikgympan fyller 100 år.

I år är det etthundra år sedan Hudiksvalls Gymnastikförening bildades. Föreningen kommer att fira detta på flera sätt under hela året. Den största jubileumsaktiviteten under våren äger rum veckan före Valborg då de hyrt hela Glysishallen och bjuder in till gymnastikfestivalvecka.

– Då blir det föreläsningar, prova på-pass, skolaktiviteter, jubileumsutställning och så förstås våra bejublade barn- och ungdomsföreställningar, berättar Titti Frykman, verksamhetsledare på Hudikgympan. Dessutom kommer den nyinköpta "gypabubblan", ett stort växthus i iglooform, att finnas på plats, och riktigt hur den kommer att användas är än så länge hemligt, men ett är klart, och det är att den inom kort byggs upp i foajén in till gymnastikhallarna på Aktivitetsfabriken för att spela en viktig roll i jubileumsutställningen om gympan.

– Ja, den kommer att användas för att de som vill ska kunna medverka i jubileet genom att dela med sig av vad gympan betyder eller har betytt för dem. Vi hoppas att många vill delta, både barn, ungdomar och vuxna och även tidigare medlemmar och andra intresserade, berättar Titti. När föreningen grundades 1920 bestod medlemmarna främst av välutbildade herrar i medelåldern. I dag är majoriteten aktiva unga flickor och tonåriga tjejer, även om könsfördelningen tack vare parkourens intåg i gymnastiken jämnats ut de senaste åren. Föreningen har cirka 1300 aktiva medlemmar.

– Det är givetvis jätteroligt att fler killar vill hålla på med gymnastik, säger ordförande Anna-Karin Widehammar. Det blir större dynamik och vi lär av varandra om könsfördelning och andra mångfaldsaspekter jämnas ut. Under hösten 2019 har flera arbetsgrupper i föreningen förberett jubileumsåret, bland annat genom att gå igenom delar av det omfångsrika arkiv som föreningen samlat på sig.

– Vi har bland annat hittat intressanta skrifter från 1920- och 30-talen, där herrar med tjusiga titlar skriver om vad gympan betytt för dem, och det som flera berör är gympanns förmåga att minska stressen och stärka kroppen och själen, alltså precis samma anledningar som vi idag säger om träning. Och så att det är roligt med gympa förstås, tillägger hon. Jubileumsåret berör många eftersom föreningen varit väldigt stor under lång tid. Åtskilliga tusen av Hudiksvalls invånare har någon gång varit aktiv i föreningen.

– Vi kommer att dela gympaglädjen med alla som vill. Dels kommer en bilaga om gympan ut till alla hushåll i Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner senare i vår och så kommer utställningen att vara öppen för alla, liksom våra uppvisningar under gymnastikfestivalveckan på Glysis. Hon uppmanar också intresserade att dela med sig av egna bilder och upplevelser i "Gympabubblan", den interaktiva delen i utställningen. Information om hur man gör för att delta kommer ut på hemsidan hudikgympan.nu.

– Leta gärna fram gamla bilder redan nu! Kanske har du något kul gypaminne, en tävlings- eller uppvisningsresa, ett gymnastikmärke, en föreningsdräkt eller något annat spännande att visa upp? Ju fler som bidrar till utställningen, desto roligare, bättre och mer intressant blir den ju, avslutar Anna-Karin.

Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap önskar

lycka till med alla aktiviteter under 2020.

Lars Hedlund

Vi har alla ett ansvar att vårda och bevara Hälsinglands idrottshistoriska arv

Mötesprotokoll, resultatlistor, bilder, filmer, tidningsurklipp och övrig dokumentation har väldigt stort värde och bör därför bevaras för framtiden.

Till vår hemsida: www.HIHS.se eller vår tidskrift

Idrottsminnen är alla varmt välkomna att lämna bidrag för publicering. Det kan vara referat och bilder från små och stora idrottshändelser, berättelser om de verkliga eldsjälarna i landskapets olika föreningar, anläggning av idrotts- eller nöjesplatser eller när någon känd artist uppträdde vid något evenemang. Har ni något, hör av er till någon nedan.

Medlemsfrågor:

Owe Flodin   070 569 08 31   oweflodin45@gmail.com

Hemsidan:

Lars Hedlund   070 624 78 56   larshedlund400@gmail.com

Anders Skoglund   070 690 93 01   agskoglund@gmail.com

Idrottsminnen:

Lars Hedlund   070 624 78 56   larshedlund400@gmail.com

Hälsingeguldet 2019

Nu har ansökningstiden för Hälsingeguldet 2019 avslutats och **Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap** har mottagit 7 kandidater i 6 idrottsgrenar.

Orientering, skytte, trav, innebandy, bordtennis och frisbee.

Juryn som består av följande personer:

Sune Nord, Conny Forsell, Erik Wiger, Anders Skoglund, Lars Hedlund samtliga HIHS och vår sponsor **Helsing Affärs & Produktionsstöd AB**, Anders Strömberg,

Inget bestämt datum ännu för utdelningen av Hälsingeguldet, men troligen kommer utdelningen att bli i Söderhamn, nu när staden fyller 400 år.

Följande idrottare har fått Hälsingeguldet av HIHS.

2016	Jerker Lysell	Orientering
2017	Andreas Westh	Bandy
2018	André Myhrer	Alpint
2019	?	

Återkommer i Idrottsminnen 2–2020 med plats och tidpunkt för utdelning av **Hälsingeguldet 2019**.

IFK Bergvik 100 år

Idrottsföreningen Kamraterna Bergvik fyller 100 år, 2020.
Bildandet skedde nämligen 20 april 1920.

Men redan 1904 var föregångare på orten verksamma i Bergviksbygden. Då startade nämligen bollklubben "Harold" vars initiativtagare var en yngling vid namn Harold Olsson. Han kom från England och han praktiserade vid Bergviksfabriken.

Klubben var verksam fram till 1908.

Bergviks Idrottsförening Atletklubben 1904 – 1908

Från vänster: Gustav Norberg, Viktor Bergström, Bernhard Nylander
Herman Heimdahl, F Hallqvist, Gustav Bergström, Hjalmar Lydén
och Gustav Danielsson

Men redan år 1904 bildades även Bergviks Idrottsförening, som på sitt program hade bl.a. tyngdlyftning och friidrott.

År 1908 sammanslogs Bergviks idrottsförening med IF Svalan, Mohed, varvid idrottsföreningen fick namnet IF Svalan, Bergvik. På dess program blev fotbollen den dominerande grenen.

Under år 1919 upphörde denna förening med sin verksamhet och efter trädde då av den i år 100-års jubilerande Idrottsföreningen Kamraterna (IFK) Bergvik.

IFK Bergvik bildades 1920 och man kan lugnt påstå att klubben fick en flygande start, för under samma tidsepok tog den industriella expansionen fart i Bergvik med kraftverksbyggen och uppförande av världens första sulfittfabrik i Vannsätter.

Noteras kan att ingenjör Carl Daniel Ekman var den förste som lyckades framställa cellulosa industriellt, en stor man i Bergvik.

Under dessa 100 år som föreningen har varit verksam har naturligtvis minnesvärda människor figurerat.

Fotbollssäsongen 1928/1929 blev speciell när det visade sig att A-laget bestod av fem brödrapar: Bergstrand, Goude, Lindberg, Persson och Stenberg. Det måste känts lite konstigt för Birger Lydén som var den ende som inte hade någon bror med i laget.

Herrfotbollen i IFK Bergvik:

Som sagt fotboll har spelats i Bergvik sedan IFK Bergvik startade. I början på 1920-talet spelades endast vänskapsmatcher mot närliggande klubbar. Men i slutet av 1920-talet hade ju IFK Bergvik det berömda laget med de fem brödraparen. De laget spelade faktiskt sig till IFK Bergviks första DM-final 1929. Motståndet var Bollnäs GIF och matchen spelades i Bergvik inför rekordpublik 1410 betalande. Matchen vann Bollnäs med 4–1. Men en strong insats av brödraparen.

IFK Bergvik har sedan under många år varit en stark fotbollsförening. I slutet av 1940-talet spelade IFK Bergvik i den s.k. Norrländska serien division II, mot lag som GIF Sundsvall, Fagerviks GF, Kramfors IF. Detta var troligen det starkaste lag som IFK Bergvik har haft i föreningen. Även spel i division III Södra Norrland har IFK Bergvik spelat det har också blivit DM-segrar för IFK Bergvik 1971 och 1980. Nu när IFK Bergvik jubilerar har tyvärr fotbollsintresset minskat markant, men vi får hoppas att det är bara en tillfällig svacka för IFK Bergvik behövs i Hälsingefotbollen.

Damfotbollen i IFK Bergvik:

Damfotbollen i IFK Bergvik startade 1972 och eldsjälarna var då Allan "Nalle" Jonsson, Kalle Brolin och Margaretha Bergqvist, som drog i gång damfotbollen.

Damfotbollen i Bergvik under slutet av 1970 talet blev en succé. DM-segrar 1978, 1980 och 1983. År 1978 blev det seger i division II och uppflyttning till division I, som då var den högsta serien för damer. Det fanns duktiga tjejer på den tiden i IFK Bergviks damlag. Nämnas kan Pia Lööv och en verklig ledargestalt, Margaretha Bergqvist.

IFK Bergviks damlag var ett ledande lag i Hälsingefotbollen under några år, men tyvärr blev året 2014 det sista för damfotbollen i Bergvik.

Bandyspel i IFK Bergvik:

I januari 1930 upptogs bandyn på föreningens program. De första åren spelade IFK Bergvik i "Bergviksserien" där

spelade för övrig, Marma, Kilafors och Holmsveden. Den serien lyckades man vinna säsongen 1932–33. Sedan blev det uppflyttning till Söderhamnsserien där laget höll sig kvar till 1936. Sedan låg verksamheten nere mellan 1937–1944. Året 1945 tas bandy upp igen och för IFK Bergvik blir det många lyckade säsonger, 1955–1956 spelade IFK Bergvik i division 2, förlorade bara en match, nämligen finaluppgörelsen på Faxevallen mot Broberg. Inför 1600 personer vann Broberg med 2–0.

Bandybanan i Bergvik blev berömd i hela Sverige. Det visade sig att Ture och Sven Mattson kunde ordna is när ingen annan kunde. I svensk press fick anläggning namnet, Hälsinglands Rocklunda. (Rocklunda hade konstfruset) Kan nämnas att Broberg spelade de tre första hemmamatcherna 1959–60 mot Sandviken, Västerås och Örebro inför rekordpublik 3000–3500.

IFK Bergvik gjorde sin senaste säsong 1992 om IFK Bergvik återupptar bandyn på sitt program är inte i dagsläget aktuellt. Några personer som har gjort ett stort arbete inom bandysektionen är Sven Mattson, hans bror Thure Mattson och Folke Hedberg. Dessa herrar var med i över 30 år i bandysektionen. Stort.

Orientering i IFK Bergvik:

Nio år efter bildandet, alltså 1929 togs de första stapplande stegen i IFK Bergviks orienteringshistoria. Det var en herre vid namn Göran Granström som startade en nybörjarkurs i orientering. Den förste som anmälde sig till kursen var Vilhelm "Gubben" Blomberg, urmakare till yrket. Han blev sedermera en pådrivare och idéspruta, en legend bland IFK:s skogsluffare.

Vilhelms kurser gav utdelning efter några år, närmare bestämt 1933, då fick IFK Bergvik sitt första DM-tecken. Det var Verner Lundgren som segrade i Holmsveden-skogarna. Verner tillsammans med Olle Wiklund, Erik Ekstrand och Efraim Tholén ordnade också lagmästerskapet till IFK Bergvik.

Bergvikstrio som segrade vid SM i Budkavle 1949.

Från vänster Helge Wiklund, Carl-Erik Jonsson och Gunnar Jonsson

Sedan blev det många DM och SM segrar för IFK Bergvik. En av de stora blev Helge Wiklund, han beskrivs i Åke "Kåsa" Ströms "Skärmen" *Nu var Helge Wiklund obetvinglig, han fullständigt stormade fram i skogen.*

Helge Wiklund var landslagslöpare under tiden 1946 till 1963, alltså 18 år i främsta eliten. Stort.

Damerna startade lite senare. Det första DM-tecknet som hemfördes till IFK Bergvik var i äldre juniorklassen 1953. Det var Daga Lind (Eriksson) som segrade i Voxnaskogarna. En annan person som fanns med i IFK Bergviks stora orienterare, var **Ewa Edejern** (Eriksson) Året 1979 tog hon sitt första DM-tecken för seniorer. Sedan var hon outstanding i orienteringsskogarna inte bara i Hälsingland. År 1981 tog Ewa hem alla disciplinerna i orienterings-DM: Dag, natt och långdistansen. Stort.

Skidor i IFK Bergvik:

När man pratar om skidor i Bergvik finns det två som man nämner i första hand. **Olle Wiklund** och **Anders Södergren**. Två verkligen stora skidåkare i som har IFK Bergvik som huvudförening, mer eller mindre. Den som blev Hälsinglands förste segrare i Vasaloppet var ju som bekant Olle Wiklund. Året var 1942. Men redan 1941 var ju Olle med i täten men slutade som tvåa, efter Mauritz Brännström, IFK Norsjö.

Då meddelade Olle när han gick i mål **"Nästa år vinner jag"** och så blev det också, på ny rekordtid 5:31:50. Olle representerade även Sverige skidlandslag samma år 1942.

Olle Wiklund hade en lång karriär. 50 år efter Vasaloppssegern åkte Olle öppet spår och klarade det galant. Då var Olle 78 år.

IFK Bergvik har haft många bra skidlöpare i föreningen: Knut Hedkvist, Ivan Strand, Helge Eriksson, Carl-Erik Jonsson, Roland Sundin och vi får inte glömma bort broder Helge Wiklund.

IFK Bergvik är ju även kända för att under årens lopp ha varit duktiga på att arrangera skidtävlingar, från Kanonloppet till Ungdoms-SM. Kanonloppet startade 1969 och från början var det ett lopp på 4 mil, men numera körs skidtävlingen i IFK Bergviks spårssystem och är en del av Söderhamns-klassikerns 6 grenar.

Ungdoms-SM genomfördes i Bergvik 1985. Under tävlingsdagarna var vädret så kallt att söndagsstafetten ställdes in på grund av kyla. Närmare 700 ungdomar var anmälda till SM:et men som sagt, kylan var inte nådig. Men IFK Bergvik fick ändå mycket beröm för tävlingsarrangemanget. Några år senare, närmare bestämt 1990, var det dags igen för IFK Bergvik att arrangera en VM-test för svenska eliten.

Denna gång blev det flytt till Harsa, på grund av snöbrist. IFK Bergvik klarade flytten till Harsa med all utrustning och fick stort beröm även denna gång. Segrare vid VM-testen blev Lars Håland och Marie-Helene "Billan" Östlund.

År 1994 fick IFK Bergvik i uppdrag att genomföra arrangemanget av Norrlands-mästerskapet. Denna gång stämde till och med vädret. Tävlingen genomfördes perfekt med en vältränad tävlingsorganisation.

Storhetstiden för IFK Bergviks skidlöpare var som sagt under 1940–50 talet. Men den störste IFK-åkaren är **Anders Södergren**. Tyvärr tävlade han för andra klubbar i senioråldern men vi ser honom som IFK-are. Anders äldre bror Per, (50 minuter), var också en duktig skidåkare, men ryggsproblem satte stopp för hans karriär.

Per och Anders Södergren. Per till höger !!

Vem minns inte Anders silverlopp på 50 km i VM i Val di Fiemme 2003? Han tilldelades också Svenska Dagbladets bragdguld 2010 tillsammans med Daniel Richardsson, Johan Olsson och Marcus Hellner för insatsen i Vancouver, där kvartetten vann OS-guld. Anders tillsammans med Daniel Richardsson tilldelades även Hälsingeguldet samma år 2010. Även bröderna Olle och Helge Wiklund har tilldelats Hälsingeguldet, Olle 1941 och Helge 1953.

HIHS gratulerar IFK Bergvik på deras 100 års-jubileum.

Lars Hedlund

HÄLSINGLANDS
IDROTTSHISTORISKA SÄLLSKAP
FIRAR 30 ÅR OCH BJUDER IN TILL
**IDROTTSCAFÉ PÅ
GLYSIS I HUDIKSVALL**

DEN 4 MAJ 2020

KLOCKAN 18:30

I GLYSISHALLENS KONFERENSRUM 1 TR

PROMENADEN 5 82433 HUDIKSVALL

PROGRAM:

Hur bildades HIHS? Lars Gösta "Larsa" Larsson var där.
Hur kom idrotten till Hälsingland? Erik Wiger berättar.
Hälsingeguldet till skidklubbarna i Hudiksvall och Delsbo.
Lasse "Blixten" Jonsson minns skidåkarna.

FIKA

Idrottshistoria i Hudiksvalls Kommun.

Ett bildspel med tidigare sportjournalisten Leif Flodin.

Tisdagen 18 februari 2020 höll Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap ett lugnt och välordnat årsmöte, under ledning av mötesordförande Dan Jonsson, i SUIF:s konferenslokal i Söderhamn.

Ordförande Lars Hedlund hälsade 21 mötesdeltagare varmt välkomna, och lämnade över ordet till **Anders Eriksson** som gav en utförlig redogörelse om **SUIF**, som tack för redogörelsen tilldelades Anders, HIHS hälsingebock.

Därefter förklarade Lars Hedlund sällskapets 29:e årsmöte öppnat och överlämnade ordförandeskapet till **Dan Jonsson**.

Sekreteraren **Anders Skoglund** fick förtroendet att upprätta dagens mötesprotokoll, vilket skall justeras av **Sune Nordh**.

Dagordningen, inbjudan, verksamhets-, förvaltnings-, revisionsberättelserna samt budget för 2020 presenterades och lades till handlingarna med mötets godkännande.

Styrelsen beviljades, enhälligt, full ansvarsfrihet för det gångna året.

Beslut togs, i enlighet med styrelsens förslag, om att medlemsavgifterna, fr. o. m. 2021, ska justeras till: 150;- för enskild medlem, 250;- för föreningar och 350;- för förbund, företag och kommuner.

Sällskapets "Forskarpris", bestående av diplom och blommor, utdelades till **Lars Hedlund**, för hans engagerade insatser med hemsidan och Idrottsminnen samt ambition att sprida kännedom om HIHS, i alla Hälsingekommuner.

Utdelare var Erik Wiger f.d. ordförande i sällskapet.

Till sällskapets styrelseordförande, på 1 år, valdes Lars Hedlund, Norrala.

Sune Nordh, Söderhamn och Owe Flodin, Korskrogen omvaldes som ordinarie styrelseledamöter och nyval skedde på Leif Flodin, Hudiksvall, alla på 2 år.

Till styrelsesuppleant omvaldes Erik Wiger, Järvsö och nyvaldes Jan-Erik Robertsson, Edsbyn på 2 år.

Revisorn Ingvar Thuresson, Hudiksvall och suppleanten Tore Tjärnberg, Hudiksvall omvaldes på 1 år.

Anders Svensson, Söderhamn, Lars Andersson Hudiksvall och Jan-Erik Flink, Bollnäs omvaldes som ledamöter i valberedningen på 1 år.

Lars Hedlund tackade för förtroendet att få leda HIHS under ytterligare ett verksamhetsår och Dan Jonsson tackade för att han fått leda dagens årsmöte och för hans fina insatser som mötesordförande tilldelades även Dan, HIHS hälsingeback.

Owe Flodin.

Alla, med ambition att ta del av, sprida och bevara Hälsinglands digra och intressanta idrottshistoria, hälsas varmt välkomna som medlem i HIHS.

Vi har idag 422 medlemmar, sponsorer och övriga samarbetspartners upptagna i vår medlemsförteckning, men det finns plats för många, många fler.

SMART(A) JUBILEUMSFÖRELÄSNINGAR

Under jubileumsåret 2020 bjuder **HudikGympan** tillsammans med olika samarbetspartners in till öppna föreläsningar kopplade till föreningens värdegrunder **SMART**.

S som i **SAMMANHÅLLNING**

2 april kl 18 Aktivitetsfabriken

"Från gypasal till specialhall för gymnastik" med **Staffan Holm, Anders Wallner, Raymond Lehnberg och Anna-Karin Widehammar.**

M som i **MÅNGFALD**

28 april kl 18 Glysishallen (obs lokal – gypafestivalvecka)

"Mångfald – en resa du inte vill missa" med **Charbel Gabro**, Årets talare 2018.

A som i **AMBITION**

29 april kl 18 Glysishallen (obs lokal – gypafestivalvecka)

Linus Johansson, grundare till Soma Move,

R som i **RESPEKT**

22 september kl 18 Aktivitetsfabriken

Om ledarskap med **Jim Thuresson.**

T som i **TRYGGHET**

21 november Aktivitetsfabriken

Final med än så länge hemlig gäst!

Samtliga föreläsningar är kostnadsfria för dig som är medlem i en idrottsförening. **Alla intresserade hälsas välkomna!**

Se kommande annonser på HudikGympan hemsida o Facebooksida.

Hälsinglands Idrottshistoriska Sällskap i samarbete med Söderhamn 400 år.

Inbjuder till Idrottscafé:

Torsdagen den 2 april kl: 18.30 -21.00

Plats: CFL - S.Järnvägsg.7 Söderhamn

Program för kvällen:

Bildspel på idrottsplatser i Söderhamns kommun

Vi berätta hur vi **HIHS kom till 1990**

Även berätta hur idrotten kom till **Hälsingland**

Berätta om tre legendariska idrottsarenor i kommunen.

Faxeullen (Berättare **Göran Enberg**, bandylegend i Broberg)

Ljusneborg (Berättare **Lasse Persson**, han kan allt om LAIK)

Idrottsparken-Bergvik (Berättare **Anders Strömberg**)

Vi berätta om **Hälsingeguldet**, en tradition från 1938

Fika

Idrottscaféet avslutas med att Norrala-sonen **Lars Ljung**, en gång i början av 1990-talet uppfinnare av "**Raggsocksbandyn**", därefter en av Sveriges 10 bästa långdistans-löpare på skidor. Efter den karriären, en av Sveriges Olympiska Kommittés medarbetare åt flera elitidrottare i Sverige. Lars Ljungs specialitet är video & analys av träningsmetoder. Intressant att lyssna till hur Sveriges elit bygger upp träningen.

Idrottscaféet kostar inget. Välkomna !!

Anmälan gör ni på vår hemsida www.HIHS.se

Söderhamn° | 400 ÅR

ATT HANDLA I GLADA HUDIK, GÅR SOM EN DANS.

Gör ett besök i Glada Hudik!

Här finns den unika miljön och
Sveriges gladaste Handelsstad med ett
80 tal butiker, restauranger och caféer
mitt i centrum.

